

Voldsom vækst i erstatning til folk med psykisk erhvervssygdom

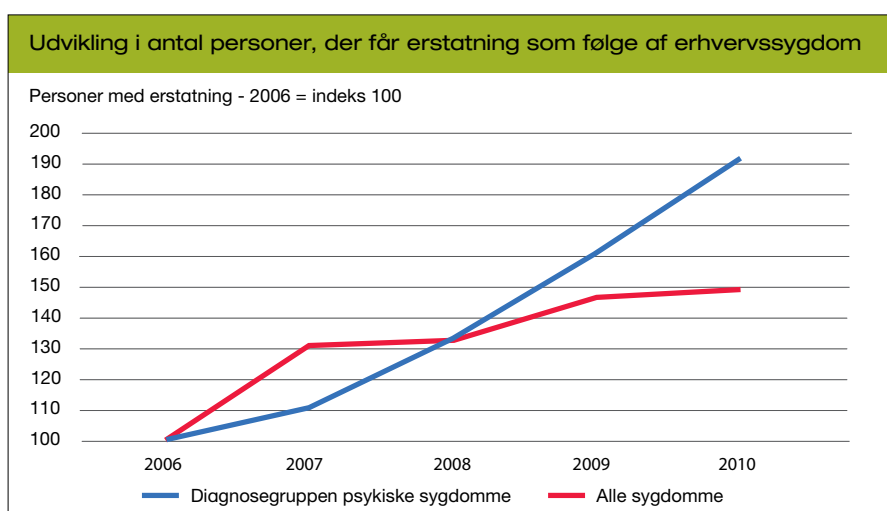
Antallet af mennesker, der har fået erstatning, fordi de er blevet syge af deres arbejde, er steget markant de seneste fem år. Især diagnosegruppen psykiske sygdomme er i stigning.

I 2010 fik godt 4.300 personer udbetalt en kapitalerstatning, fordi arbejdet havde gjort dem så syge, at de har varige mén eller nedsat erhvervsevne. Det er en stigning på 50 pct. i forhold til 2006, hvor 2.900 personer modtog erstatning.

Det viser en ny opgørelse fra AES, Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring. AES yder erstatning ved sygdom, der er opstået som følge af arbejdet. Dog er arbejdsulykker ikke omfattet.

Ifølge opgørelsen er der i særlig grad sket en stigning i forhold til diagnosegruppen psykiske sygdomme. Antallet af erstatninger for psykisk sygdom er næsten fordoblet fra 2006 til 2010.

Forklaringen på denne ekstraordinært store stigning er sandsynligvis sammensat. Det siger chefkonsulent Rikke Nissen fra Arbejdsskadestyrelsen, som er den myndighed, der træffer beslutning om, hvem der skal have erstatning: »Vi har haft en periode, hvor vi har modtaget flere anmeldelser af skader end tidligere.

De seneste fem år har 50 pct. flere fået erstatning, fordi de er blevet syge af arbejdet. Ser man alene på diagnosegruppen psykiske sygdomme, er antallet af personer næsten fordoblet.

Note: Omfatter alene kapitalerstatninger inklusive hel eller delvis kapitalisering af løbende ydelser.
Kilde: AES

ligere. En del af disse anmeldelser kan skyldes et efterslæb af gamle skader, fordi der ikke var nogen psykiske diagnoser på fortegnelsen over erhvervssygdomme før 2005. Fra 2009 er antallet af anmeldelser begyndt at falde.«

Posttraumatisk belastningsreaktion

Antallet af personer, der får erstatning inden for diagnosegruppen psykiske sygdomme, udgør ca. syv pct. af den gruppe, der modtager erstatning. Men erstatninger vedrørende diagnosegrup-

pen psykiske sygdomme udgør omkring 18 pct. af de samlede udbetalte erstatninger – nemlig 146 mio. kr., idet psykiske sygdomme typisk udløser relativt store erstatninger.

Især én psykisk diagnose fylder, nemlig posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD). Det er en sygdom, der kan ramme personer, der har været udsat for meget voldsomme oplevelser. Tre ud af fire med en psykisk diagnose får erstatning for netop PTSD.

- Ifølge speciallæge og ph.d. i psykiatri Lars Aakerlund fører en del PTSD-diagnoser til, at man vanskeligt kan varetage sit hidtidige job: »En del bliver irritable, nedtrykte og anspændte. Det betyder, at de bliver hidsige og får en uforudsigelig adfærd i farefulde situationer. Og er ens job at være soldat, er det en adfærd, der er uforenelig med at være i kamp.«

Men PTSD behøver ikke at betyde fuldt stop for det hidtidige arbejde: »Man får det typisk dårligt, når man kommer i en situation, der minder om den traumatiske oplevelse. Tag for eksempel en lokomotivfører, der har oplevet en selvmorder, der kastede sig ud fra perronen. Hvis han vil blive i sit job, skal han fortsat passere perroner. Det kan være meget ubehageligt. Men jo flere perroner han passerer, uden der er sket noget, jo mindre bliver ubehaget typisk,« siger Lars Aakerlund.

Udsendte soldater en udsat gruppe

Den gruppe, der fylder mest i statistikken over PTSD, er ansatte i forsvaret. Og udbetalingerne er ottedoblet de seneste fem år fra knap tre mio. kr. til godt 23 mio. kr.

Åse Lindman, konsulent i Hærens Konstabel- og Korporalforening, mener, at der er mindst to forklaringer på stigningen:

»For det første er soldaterne i dag udsendt på langt farligere missioner end tidligere. Risikoen for død eller lemlæstelse er ganske enkelt større. For det andet har der været et efterslæb af gamle skader. Udsendte fra ex-Jugoslavien har først mange år senere anmeldt deres skader,« siger hun.

Tilskadedkomne personer og udbetalte kapitalerstatninger, 2010

	Antal personer	Udbetalt erstatning	Erstatning pr. person
Fysiske sygdomme	3.993	654 mio. kr.	164.000 kr.
Psykiske sygdomme	317	146 mio. kr.	461.000 kr.

En relativ lille del af de, der bliver syge af arbejdet, får erstatning for psykiske sygdomme. Men det gennemsnitlige beløb pr. person er op mod tre gange så stort som ved fysisk sygdom.

Anm. Afrundede kronebeløb. Kilde: AES

Udover til ansatte i forsvaret udbetales også store erstatningsbeløb til ansatte i fx politi, fængsler og brandvæsen samt ansatte i jernbanesektoren på grund af PTSD.

At netop disse jobfunktioner fylder, er ikke tilfældigt, siger seniorforsker Vilhelm Borg fra Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø: »Det er brancher med mange konflikter og voldsomme oplevelser med fare for liv og helbred. Det er sjældent, man oplever noget sådant i andre erhverv.«

Vilhelm Borg peger på, at netop de voldsomme begivenheder er årsagen til, at PTSD fylder i statistikken: »Netop i for-

Soldater med kapitalerstatning for posttraumatisk belastningsreaktion (PTSD), 2010

Antal	39 personer
Samlet erstatning	23 mio. kr.
Erstatning pr. person	593.000 kr.
Gns. alder ved erstatning	35 år

Anm. Afrundede kronebeløb. Kilde: AES

hold til denne sygdom kan man pege på ganske bestemte hændelser på arbejdspladsen. Grundlaget for erstatningen ligger lige for. Ved andre psykiske lidelser som angst og depression kan arbejdet også spille en væsentlig rolle, men sammenhængen er ikke lige så entydig. Derfor giver disse lidelser ikke anledning til erstatninger i samme grad.«

Det får man erstatning for

Man kan få erstatning fra AES som følge af erhvervssygdomme, der medfører tab af erhvervsevne, men også for varige mén, selv om erhvervsevnen er intakt. Arbejdsulykker er ikke omfattet af ordningen. Tre eksempler nedenfor illustrerer de forskellige skader, der kan give erstatning.

Varigt mén uden tab af erhvervsevne: Anders har tabt hørelse på grund af larmende maskiner. Han kan stadig passe maskinen – der er altså ikke noget tab af erhvervsevne. Men resten af livet må han leve med et høretab – et varigt mén – og derfor er han berettiget til godtgørelse.

Varigt mén og tab af erhvervsevne: Bente har fået dårlig ryg af et arbejde med mange løft. Den dårlige ryg udgør et varigt mén, og gør det sværere for hende at bestride sit job. Hvis Bente ikke umiddelbart kan få et job til en tilsvarende løn, vil hun kunne opnå erstatning for tabt erhvervsevne.

Intet varigt mén, men tab af erhvervsevne: Christian er frisør, og har fået allergi over for hårfarve. Allergien udløses kun ved dagligt arbejde med hårfarve, så det er ikke et varigt mén, der generer i dagligdagen. Christians indtjeningsmuligheder er påvirket, hvis han ikke kan få et tilsvarende lønnet arbejde. Derfor kan han få erstatning for tabt erhvervsevne.